

RESHAPING THE REAL

verplaatsingsstrategieën in het werk van Laurence Aëgerter

- Renée Borgonjen

*The archive is the site where past and future become reversible.
(Boris Groys)*

ALTERNATIEVE VERSIES VAN 'DE' WERKELIJKHEID

Laurence Aëgerter onderzoekt in haar werk strategieën om bestaande beelden een nieuwe betekenis te geven. Uit het archief dat ons gemeenschappelijke geheugen vormt, selecteert ze zowel historische als hedendaagse bronnen. Ze interfereert in de identiteit van haar onderwerpen met de interacties die ze teweeg brengt.

Haar ingrepen doorbreken de manier waarop uiteenlopende zaken zoals encyclopedieën, documentaire foto's en kunstreproducties doorgaans gelezen worden. Bestaande beelden krijgen opnieuw urgentie door ze tegenwoordig te stellen in een nieuwe samenhang. Uiteenlopende media en materialen worden daartoe ingezet, waarbij de fotografie prevaleert maar ook gebruik wordt gemaakt van installaties en het kunstenaarsboek.

Hoe verhoud je je ten opzichte van de omringende werkelijkheid, of liever werkelijkheden - zo eenduidig zijn ze immers niet - en de traditie waarin je als kunstenaar staat? Aëgerter, die niet alleen is opgeleid als beeldend kunstenaar aan de Rietveld Academie maar ook als kunst-historicus aan de VU, is zich sterk bewust van deze positiebepalingen.

VERPLAATSING EN VERTALING

Om de betekenis van de verplaatsingsstrategieën in Aëgerters werk toe te lichten, worden onder meer de raakvlakken onderzocht met twee concepten van Nicolas Bourriaud, te weten 'the radicaant' en 'precaire constructies'.

De hedendaagse mens kan overal wortelen, net zoals klimop dat doet, stelt Bourriaud. De klimop hoort bij de familie van de radicaanten. Wij hebben niet langer een diepgewortelde band met één specifieke locatie maar zijn overal thuis en kunnen, tijdelijk, overal neerstrijken.¹ In *The Radicaant* schrijft hij dat de kunstenaar het prototype is van de hedendaagse reiziger die bij uitstek ervaart wat de passage door verschillende systemen van tekens en formats betekent. Die is immers inherent aan mobiliteit en verplaatsing.²

Laurence Aëgerter verdeelt haar tijd tussen Nederland, Frankrijk en Duitsland. Zij vormt als het ware zelf een drielandpunt. Aëgerter is geen gangbare naam in Nederland en zij moet die dan ook veelvuldig spellen. Voor het werk A.E.G.E.R.T.E.R. (2009) (een serie van acht C-prints) nodigde ze evenzoveel mensen uit met de betreffende voornamen uit het Nederlandse spelalfabet. Van links naar rechts staan een Anton, Eduard, Gerard, Eduard, Richard, Theodoor, Eduard en Richard op een rij. (ill. 1, 2)

Bij verplaatsingen krijg je te maken met vertalingen. Elke omgeving vraagt om een (aan)gepaste (vormen)taal. Dat is niet alleen een praktische aangelegenheid, het heeft ook een ethische en esthetische betekenis aldus Bourriaud; het is een kwestie van "vechten voor de onbepaaldheid van de code".³

¹ Nicolas Bourriaud, *The Radicaant*, New York 2009, p. 51 – 53.

² Idem, p. 113 en 131.

³ Idem, p. 131.

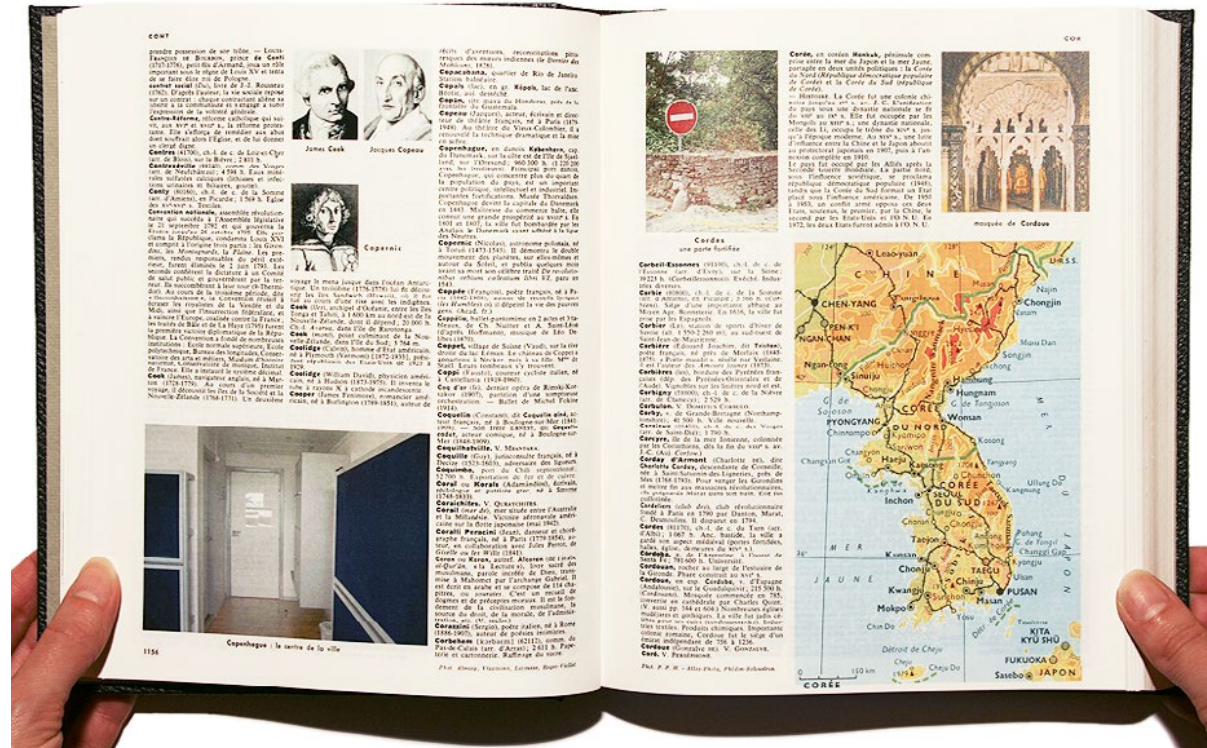
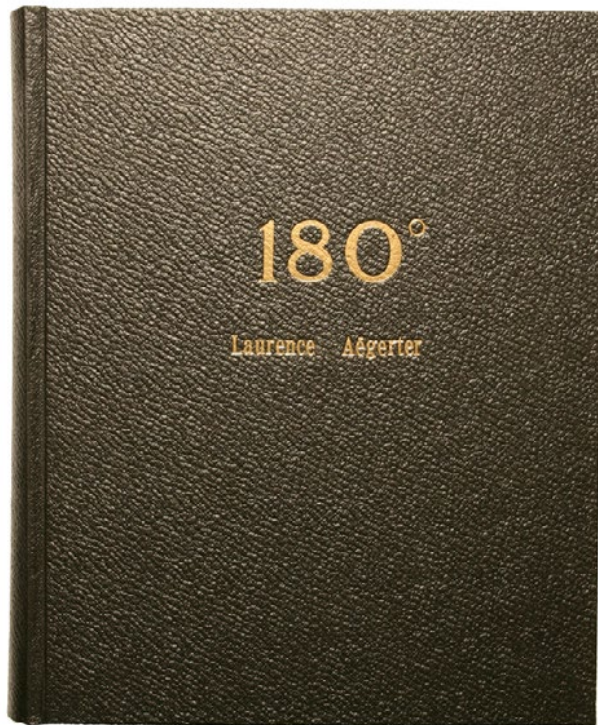
ill. 1 - A.E.G.E.R.T.E.R, 12.00 am, 2008, print on poster, 80x120cm.

ill. 2 - A.E.G.E.R.T.E.R, 14.00 am, 2008, print on poster, 80x120cm.

In *180° Encyclopaedia* (2007), een facsimile editie van een Franse Larousse encyclopedie uit 1970, verving Aëgarter 167 afbeeldingen van landschappen en monumenten door hun uitzicht. *[ill. 3]* Deze ludieke manipulatie leverde niet alleen vreemdende beelden op van schijnbaar betekenisloze afbeeldingen te midden van de bekende beelden, maar plaatste eveneens vraagtekens bij het onwrikbare canon van de encyclopedie.

In feite gaat het om 'reshaping 'the' real', met een grote nauwgezetheid die je even op het verkeerde been zet. Dan pas krijg je in de gaten dat je beeld vertekend wordt door een geconditioneerde blik. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de foto's van Thomas Demand die een werkelijkheid tonen die op het eerste gezicht geregistreerd lijkt maar bij nadere beschouwing (in zijn geval doorgaans geheel) geconstrueerd is.

ill. 3 - 180° Encyclopaedia, 2007, Clermont-Ferrand; au fond, le puy de Dôme, pp. 1144-1145, artist's book, 667 pages.

DE WERKELIJKHEID ALS MONTAGE: VAN 'IL GIUSTO ORDINE' NAAR 'UN ALTRO ORDINE'

Een recent werk van Aëgarter heeft als titel: *Si prega di ricollocare i cassettei del catalogo nel giusto ordine* (2012), 'de laden van de cataloguskast in de juiste volgorde terugplaatsen s.v.p.'. Deze laden vormen de kaartenbakken van het archiefmeubel in de Venetiaanse openbare bibliotheek. (ill. 4, 5)

Het werk bestaat uit 60 op kaarten afgedrukte foto's van de fronten van de laden, die zijn samengevoegd in één zo'n kaartenbak. De willekeur én de poëzie van het archief komen tot uiting in de foto's waarop steeds de trefwoorden van het eerste en het laatste fiche staan genoteerd. Die hebben niets met elkaar gemeen dan het feit dat ze elkaar alfabetisch na staan: van 'Rianimazione' tot 'Rimbaud'.

De houding die uit dit werkt spreekt is typerend voor Aëgarter. Ze speelt een spel met de hiërarchie en daarmee ook met de werking van de catalogus.

Bourriaud stelt dat de wereld waarin wij leven een pure constructie is. Die dient door de kunst te worden geanalyseerd of op een of andere wijze te worden bewerkt. Door montage van de oorspronkelijke scenario's - door middel van manipuleren, herschikken en invoegen - wordt het script waaraan die vormen hun denkbeeldige legitimiteit ontlenu, gedeconstrueerd. De kunstenaar deprogrammeert om opnieuw te kunnen programmeren. Hij realiseert alternatieve, tijdelijke versies van de werkelijkheid met behulp van hetzelfde materiaal.⁴

Die houding, die getuigt van een weersin tegen fixatie en hiërarchie en een verlangen om alles altijd in beweging te houden, zie je ook al bij Walter Benjamin. In zijn tijd stelde hij een schrijven voor waarbij de kaartenindex als metafoor voor een tekst werd gebruikt. Die moest naar alle kanten uitgebreid kunnen worden, in verschillende dimensies. Net zoals je bouwblokken onderling kunt verplaatsen, zodat je met dezelfde elementen steeds nieuwe vormen kunt genereren.⁵

⁴ Nicolas Bourriaud, "Precaire constructies...", in *Open*, SKOR 2009 (nr.17), digitale versie: <http://classic.skor.nl/4416/nl/nicolas-bourriaud-precaire-constructies-ee>

⁵ *Walter Benjamin's Archive, images, texts, signs*, transl. Esther Leslie, London/New York 2007, p. 29 - 32.

ill. 5 - *Si prega di ricollocare i cassettei del catalogo nel giusto ordine*, 2013, Rianimazione - Rimbaud, detail

ill. 4 - *Si prega di ricollocare i cassettei del catalogo nel giusto ordine*, 2013, 60 photographs on cardboard, 14x22x42 cm.